

Desatero

Studium s výkladem pro skupinky

OBSAH	1
0. Informace ke studiu	1
1. Úvod a první přikázání	2
2. Přikázání druhé a třetí	4
3. Přikázání čtvrté	8
4. Přikázání páté	11
5. Přikázání šesté a sedmé	15
6. Přikázání osmé a deváté	19
7. Přikázání desáté	22

0. Informace ke studiu

Jak s materiály pracovat? V první řadě se nebojte rozsahu! Pokud nechcete číst podklady k jednotlivým studiím, můžete si obsah poslechnout na kanálu youtube nebo na podcastech. Zároveň aby vaše setkání mělo smysl, doporučuji se na něj připravit a buď si materiály pročíst, nebo poslechnout. Vyžaduje to jisté úsilí, ale to při studiu Písma není na škodu. Otázky na konci každé lekce mají za cíl nejen přijít tomu kterému přikázání na kloub, ale především dát se více Pánu Bohu k dispozici. Zároveň pokud nějaké otázky napadnou při studiu vás, jen dobře! Nenechte se omezit jen autorem těchto studií. U některých lekcí jsou přikázání dvě, pokud půjdete více na dřev, klidně udělejte jen jedno přikázání a další si nechte na příští setkání. Přeji Duchem svatým inspirovaná setkání.

1. Úvod a první přikázání

Bůh vyhlásil všechna tato přikázání: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiného boha mimo mne. Exodus 20, 1 – 3

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

Jedno z největších neporozumění Desateru se skrývá v často opakovaných slovech, že by bylo krásné, kdyby všichni lidé na světě dodržovali Desatero. Někdy jsem slyšel, něco ve smyslu v Boha nevěřím, ale uznávám Desatero. Je pravda, že Desatero je obsaženo v různých zákonících světa a že je základem morálky a práva nejen v křesťanských zemích. Jenže abychom Desateru porozuměli, aby se pro nás nestalo jen výčtem moralizujících pouček, je třeba pozorně číst to, co mu předchází.

Před tím bych ještě chtěl ukázat příklad. Když člověk prochází vývojem od dětství k dospělosti, pak je velmi důležité, aby si zvnitřnil jisté morální hodnoty. Tedy že nemá krást, pomlouvat, že má poděkovat atd. V dětství se tyto hodnoty dítě učí a to mj. pomocí odměn a trestů. Učí se, že když překročí hranice, tak se něco stane, přijde následek. Později se dítě učí, že dobré je to, co za dobré považuje autorita. Ještě později pak skupina, ke které patří. Jak ale člověk roste, je žádoucí, aby došlo k tzv. zvnitřnění hodnot, tedy něco dělám nebo nedělám nikoli proto, že se chci vyhnout trestu nebo dosáhnout pochvaly, nebo proto, že to dělá nebo nedělá autorita, ale proto, že se to tak má. Pokud někdo uvízne ve vývojovém stádiu trestu a pochvaly, pak pochopitelně dělá jen to, co je vidět, za co je pochválen nebo za co nebude potrestán. Jakmile ale může, poruší zákon nebo pravidla. Jenže cílem výchovy je, aby moje děti nekradli nikoli proto, že by za to mohli vyfasovat trest, nebo proto, že by je někdo mohl přistihnout, ale proto, že ví, že se krást nemá i když se nikdo nekouká a žádný postih neexistuje.

Jak to souvisí s Desaterem? Desatero nezačíná výčtem toho, co máme a nemáme dělat. *Začíná tím, co Hospodin udělal pro Izrael.* Začíná připomenutím, že to byl Hospodin, kdo dal Izraeli svobodu, tedy kdo mu udělil milost. Základním východiskem při přemýšlení o Desateru se proto stává milost, to, co udělal Hospodin pro Izrael. Stejně je to i v křesťanském životě.

Základním východiskem toho, že člověk následuje Boha, není racionální zvážení, že žít podle Desatera je lepší, než bez něj, ani to, že když dodržíme desatero, budeme spaseni, ani strach, ale Boží milost a Boží láska. Tedy to, co Bůh udělal pro mě. Preambule desatera končí připomenutím, že to byl Bůh, kdo Izrael vyvedl z otroctví. Jinými slovy to, co vám v podobě Desatera Izraeli dám, není nic pro otroky, ale pro svobodné lidi. Otrok otročí hříchu, svobodný člověk je od hříchu osvobozen. Tedy to, co Izrael dostane, jsou určité směrovky ke svobodě. Když čteme připomenutí o vyvedení z Egypta, pak to znamená mnohem více než jen zemi. Hebrejsky se Egypt řekne *micrajim* a souvisí se slovem *macor*, které znamená pevnost. Tedy pro Izraelce byl Egypt doslova *zemí pevnosti*, což v teologickém a duchovním smyslu znamená místo, kde se člověk zatvrzuje proti Bohu. V širším slova smyslu je tedy Egypt všude tam, kde se člověk zatvrzuje proti Bohu. A přesně z tohoto zatvrzení Hospodin vyvedl Izrael a v přeneseném slova smyslu z tohoto zatvrzení vyvádí i křesťany a to díky oběti Ježíše Krista. A aby se do této duchovní pevnosti Izrael nedostal zpět, dostává Desatero.

Ještě před tím, než se dostaneme k prvnímu přikázání, uvedu dva důležité postřehy. Desatero je psáno ve 2. osobě jednotného čísla. Na rozdíl o jiných zákoníků, které jsou psány ve stylu „nebude se“, je v Desateru „TY nebudeš“. Odráží se zde jeden z klíčových textů Bible: Nepřidáš se k většině, páchá-li zlo Ex 23, 2. Jinými slovy *i kdyby všichni kradli, zabíjeli, smilnili, ty se k nim nepřidáš*. To, že něco dělají všichni, není výmluva. Dále Desatero je rozděleno na dva oddíly, první se týká vztahu člověk - Bůh a druhý člověk – člověk. Jde o to, že tyto dvě oblasti od sebe nejdou oddělit. Naše víra v Krista se vždy nějak promítá do našich vztahů.

Nyní první přikázání *Nebudeš mít jiných Bohů přede mnou*. Několikrát jsem hovořil s lidmi, které na křesťanství odpuzovalo právě toto první přikázání. Stejný problém měl i S. C. Lewis. Proč? V knize Úvahy nad Žalmy píše: *„Když jsem se poprvé začal blížit víře v Boha a dokonce i nějakou dobu poté, co mi tato víra byla darována, stal se pro mne kamenem úrazu požadavek tak naléhavě vznášený všemi věřícími, že máme „chválit“ Boha, a ještě více, že Bůh se sám chvály dožaduje. Všichni pohrdáme člověkem, který chce být neustále ujišťován o své inteligenci nebo sympatičnosti. A ještě více pohrdáme lidmi, kteří obklopují každého milionáře, diktátora, každou hvězdu a vyhovují tomuto požadavku. A tak se v mé mysli začal hrozivě rýsovat obraz Boha a jeho ctitelů.“* V Desateru není výzva k chvále, ale k tomu, aby byl Bůh na prvním místě, což ale stejně tak může vyznívat divně. Proč mu na tom tak záleží? Proč mu nestačí hrát roli dvojky?

James Smith, americký filozof v knize Touha po království napsal: *„Jsem to, co miluji“* Co to znamená? Všichni lidé hledají štěstí a jsou přesvědčeni, že když ho najdou, učiní je to šťastnými. A toto přilnutí považujeme za lásku, byť v našem jazyce nepoužijeme slovo miluji, ale mám rád. Mám rád pohodlí, protože věřím, že pohodlí mě učiní šťastným. Mám rád dobrou práci, protože věřím, že mít dobrou práci mě učiní šťastným. Miluji svoji ženu, rodinu protože věřím, že mě žena, rodina učiní šťastným. Jenže zde se dostáváme k hlavnímu problému člověka, který je v tom, že mylně definuje to, o čem si myslí, že jej učiní šťastným. Augustin to vystihl slovy modlitby: *Ty povzbuzuješ člověka, aby tě s radostí chválil, neboť jsi ho stvořil pro sebe a nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v Tobě* (Vyznání).

Augustin geniálně vystihl základní problém našeho srdce a našeho trápení. Největším a prvotním důvodem našeho trápení je to, že Bůh pro nás nepředstavuje objekt lásky, který bychom milovali nejvíce. Co z toho plyne? Pokud milujeme na světě cokoli více než Ježíše, pak objekt své lásky drtíme pod břemenem svého očekávání – pokud se jedná o člověka, nebo jsme frustrováni – pokud se jedná o nějakou věc. Pokud je pro mě partner důležitější než Kristus, pak jsem zlostný a malomyslný pokud mi partner neposkytne podporu a lásku, kterou očekávám. Pokud jsou pro mě děti důležitější než Kristus, stávám se hyper-protektivním rodičem, který nikdy nedá svému dítěti skutečnou svobodu.

Pokud je pro mě na prvním místě kariéra, pak běda, když se ukáže, že je někdo lepší než já. To, co milujeme a následně od čeho očekáváme štěstí, klíčovým způsobem určuje, jak se chovám, jaké jsou moje priority, nad čím přemýšlím, z čeho pramení moje strachy a moje naděje. Již zmiňovaný Smith píše, že abychom se jako lidé změnili, musíme změnit to, co uctíváme a co milujeme a o čem věříme, že nás učiní šťastným. Od toho se odvíjí vše další. Zároveň Bůh jako stvořitel je schopen naše nejhlubší zákoutí duše naplnit. Další přikázání se týkají oblastí jako rodina, majetek, vztahy, sex a další. Pokud ale nezafunguje toto první přikázání, některá

z těchto oblastí nutně přeskočí na místo prvního přikázání a bude v našem životě určovat vše další.

Velmi podobně mluvil i Ježíš když říkal, že kdo se pro něj nezřekne všeho, nemůže být jeho následovníkem. Tím není řečeno, že máme odejít do ústraní, ale že Ježíš touží, aby byl pro nás tím nejdůležitějším. A to nikoli pro jeho dobré, ale pro naše dobro. Pokud on je na prvním místě, náš život se dostává do řádu.

Na **závěr** jedna důležitá otázka – jak na to? Nechci skončit jen u tvrzení, měli bychom mít Ježíše na prvním místě. Slyšel jsem přirovnání o víře a medu. Můžeme říci, že Ježíš je tím nejdůležitějším. Jenže na to lze namítnout, že je to podobné, jako kdybyste nepochybovali, že je med sladký, protože jste to slyšeli od mnoha lidí a navíc jeho sladkost potvrdili mnozí vědci. Musíte si totiž jeho sladkost zkusit. Jak mít Boha na prvním místě? Je třeba něco změnit?

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Co je základním motivem pro dodržování Desatera a jak to aplikovat do tvého následování Krista?

Jak je pro tebe náročné, nepřipojit se k většině, když páchá zlo?

Co je pro tebe pomyslný macor?

Proč Bůh chce, abychom ho uctívali? Jak se tvoje uctívání projevuje ve tvém každodenním životě?

Co znamená, jsi to, co miluješ? Jak mít „Boha na prvním místě“? Proč tímto přikázáním začíná celé Desatero?

Co si myslíš, že tě učiní šťastným? (Odpovídej podle pravdy, nikoli co se očekává)

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

2. Přikázání druhé a třetí

Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají. Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval. Exodus 20, 4 – 7

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

Podíváme se postupně na druhé a třetí přikázání. Druhé zakazuje zpodobňovat Boha a dává dva důvody. Jednak se jedná o ochranu před tím, aby si člověk z toho, co vyrobil, neudělal modlu, a jednak zde Bůh o sobě říká, že je žárlivý. Začnu odzadu – tedy od žárlivosti. Jedná se o nehezkou vlastnost a představa, že je moje žena žárlivá a nenechá mě popovídat si s nějakou jinou ženou, není příjemná. Jenže zde je doslova o Bohu napsáno, že je *žárlivě milující*, což je něco jiného než žárlivost. Jedná se o lásku, která se nechce o objekt svojí lásky s nikým dalším dělit. V posledních měsících jsem narazil v souvislosti s jakousi celebritou na nové slovo: Polyamorie. Doslova to znamená mnoholáska. Znamená to, že dotyčná osoba žije ve více vztazích s tím, že jí to partner toleruje, nebo dokonce přeje. Jenže nic takového není možné s Bohem. Když už se člověk rozhodne žít s Bohem a pro Boha, pak Bůh touží, aby byl pro něj tím nejdůležitějším. Stejně tak ale Bůh slibuje člověku, že mu zůstane věrný. Slovo věrnost se v Bibli opakuje na mnoha místech. Asi nejznámější text o Boží věrnosti je v 2 Ti 2, 13: *Jsme-li nevěrní, on zůstává věrný, neboť nemůže zapřít sám sebe*. Jinými slovy Bůh polyamorii netoleruje, stejně jako po tomto způsobu soužití netoleruje žádný normální pár.

Jedním z obrovských zápasů Izraele bylo, že si čas od času vyrobil nějaký předmět a ten začal uctívat. Musíme si uvědomit, že takto to dělali všechny národy okolo Izraele. Svoje bohy na rozdíl od Izraele viděli, mohli si na ně sáhnout nebo za bohy považovali slunce, měsíc, hvězdy a ty uctívali. Je zajímavé, že ateisty byli nazýváni i křesťané třeba Římanů, protože odmítali uctívat kult císaře – tedy viditelného boha. Místo toho uctívali jakéhosi neviditelného Boha, což bylo nejen pro Římany divné a smysl nedávající. Dnes se nám zdá primitivní uctívat nějaký kámen nebo totem. To asi primitivní je, a tak jsme to nahradili za sofistikovanější věci nebo oblasti či lidi, které ale opět uctíváme, nebo pokud nechceme použít náboženský termín, tak kterým důvěřujeme víc než Bohu, od kterých očekáváme stejné naplnění jako od Pána Boha. Toto přikázání nám ukazuje, jak se cítí Bůh, když se mu vzdalujeme, když před něj stavíme rodinu, penízem, kariéru, uznání atd. Cítí se tak, jako když váš partner leze někomu cizímu do postele. Ano jedná se o poněkud drsné přirovnání, ale lepší mě nenapadá. Je to směsice bolesti, ponížení a pošlapání důvěry.

Naším problémem s Pánem Bohem někdy je, že vstupujeme do vztahu s ním s otázkou, *co musíme udělat, abychom od něj získali to či ono?* Jenže toto by se mělo změnit na otázku, *co musíme udělat, abychom ho získali?* Pokud tato změna motivace nenastane, člověk se nikdy nesetká s reálným Bohem, ale pouze s karikaturou Boha. Ten první přístup je totiž účelový, Bůh má sloužit nám, proto se pak moje modlitby a praktiky otáčí okolo mě. Jde spíše o využívání Boha, než o důvěřování Bohu. O pojetí, že Bůh je super, protože mám fajn práci, protože mi jde studium, jsem zdravý atd. Jistě toto vše a mnohé další je důvodem Boha chválit, být vděčný, ale co když o to přijdeme? Známe příběh Joba, který o toto přijde a nakonec mu zůstane jen Bůh. Poselství knihy Job ale je, že mu Bůh sám musí stačit. Zároveň to není nějaký duchovní minimalismus, ale něco, co Bůh chce, abychom se učili. Abychom se radovali především z něho, ze vztahu s ním. Proto se Pavel příliš nemodlí, aby se křesťanům, kterým píše, dobře vedlo, ale aby jim dal Bůh pochopit skutečnou šířku, délku, výšku i hloubku Kristovy lásky. O to totiž běží především. Pisatel knihy Přísloví píše: *„Opatřuj mě chlebem ale jen podle potřeby abych přesyten neselhal a neřekl kdo je Hospodin?“* Pisatel prosí, aby mu Bůh dal materiální potřeby a bohatství, ale jen do té míry, aby to neohrozilo jeho schopnost považovat Boha za to nejdůležitější v životě. Aby to nenahradilo Pána Boha. Proč? Protože

bez komfortu se nějak obejdeme, ale bez Boha nikoli. T. Keller, známý autor, který nyní je nemocný s rakovinou slinivky napsal: „*Pakliže se Bůh stane vaší největší láskou a pakliže poznat ho a potěšit jej se stane vaším největším potěšením, změní se zcela obsah modlitby i způsob, jak se modlíte za šťastný život.*“

Jde totiž o to, že podstata hříchu spočívá v naší sebelásce a soběstřednosti. Cituji: *Fascinace mocí, prestiží a vlastnictvím ospravedlňuje agresivní prosazování sebe sama. Kdosi to nazval nevyhnutelným narcismem vědomí.* Od této soběstřednosti, sebelásky nás vlastně láska k Bohu chrání. Podvodník v nás totiž odvozuje svoji identitu z minulých výkonů a obdivu druhých lidí. Skutečná já by ale mělo získávat identitu z toho, že je milováno a přijato Bohem

V *druhém přikázání* ještě čteme, že Bůh stíhá vinu otců na synech... znamená to, že naše viny nebo hříchy jaksi automaticky přecházejí na další generace? Nikoli, Bible stojí na individuální etice, proto nelze z tohoto verše dělat jakýsi obecný závěr. Zároveň ale vidíme, že rodiče mají vliv, že má smysl výchova. Toto je neustále opakovaný důraz v celé Bibli a ještě více ve SZ. Zároveň si všimněme kontrastu 4:1000, kterým Bůh prokazuje milosrdenství. Přiznejme si totiž, že naše věrnost pokulhává, že někdy žijeme v polyamorii, přesto je zde Boží milost a věrnost.

Třetí přikázání zní: „*Nezneužiješ Božího jména.*“ Když se Mojžíš setkal s Hospodinem a ptal se Boha, jaké je jeho jméno, nedozví se ho. Jediná odpověď je, jsem, který jsem. Od toho je známý tetragram JHVH což jsou počáteční písmena hebrejského ehje ašer ehje (jsem, který jsem). Židé chovají k Božímu jménu zvláštní úctu, vyjádřenou právě těmito slovy v desateru. Tato úcta je vedla k tomu, že Boží jméno přestali vyslovovat a původní výslovnost byla zapomenuta. Na jeho místo začali používat opisné výrazy jako např. Adonaj (*Pán*). Toto je zajímavé, ale co to znamená pro nás? Ukáži to na příkladu, který jsem někde vyčetl. Jste na písku a voláte na dítě – hej ty v modré čepičce, pojď ke mně. Nikdo se neohlédne. Pak zavoláte, Pepičku pojď ke mně. Náhle se ohlédne kluk jménem Pepíček a rozeběhne se k vám. Jménem oslovujeme, přivoláváme a odvoláváme, zároveň jméno dává identitu. Ve starověku se prostřednictvím jmen s božstvy manipulovalo. Bůh zde v tomto přikázání říká, že s ním nemůžeme manipulovat. Jenže smyslem tohoto sdělení může být buď to, že je Bůh nevypočitatelný podobně jako třeba počasí.

Nebo že je nemanipulovatelný v tom smyslu, že si ho nelze ochočit. Že neexistuje nějaké převodová páka, skrze kterou bychom Boha ovládali. Zároveň to ale neznamená, že je vůči nám netečný. Že s námi nesoucí. Je to podobně jako s malými dětmi. Děti velmi dobře zvládají způsoby, jak s rodiči manipulovat, byť ještě toto slovo ani neznají. A právě proto, že je rodič má rád, tak se manipulovat nenechá, ale to nic nemění na jeho lásce. Stejně to nic nemění na tom, že by dítě nemělo o něco žádat.

K vysvětlení Božího jména nám může pomoci Ježíšova slovo: *Dal jsem jim poznat tvé jméno a ještě dám poznat, aby v nich byla láska, kterou máš ke mně, a já abych byl v nich.*“ J 17, 26

Určitě to neznamená, že PJ říkal učedníkům, teď vám po mnoha letech konečně prozradím tajemství, jak se jmenuje Bůh, říkejte mu Jehova. A když to správně vyslovíte, budete mít klíč k Bohu - to by spíše připomínalo čarování. Boží jméno, tedy hluboké poznání Boha jménem nenajdeme v správné výslovnosti, ale skrze Krista a v Kristu. Vlastně to znamená, že Boží

jméno je Ježíš Kristus. Kdo zná Krista, zná Boží jméno. Pokusím se to vysvětlit. Do určité doby někoho znáte a je to pro vás ten člověk. Stejně jako před tím, než jsme uvěřili, byl Bůh jakýsi pojem. Jenže v Kristu se stává otcem, který nás miluje a kterého známe. Jaké to má důsledky?

Pokud přijmeme tajemství toho, že jsme milováni a tím přijmeme i identitu Božích dětí, že jsme Božími dětmi, postupně se staneme méně závislími na tom, co si o nás myslí druzí.

O co jde... naše doba nás vlastně neustále nutí, abychom se srovnávali. Na sociálních sítích je to počet zhlédnutí, jsme dotazováni na vzdělání, čteme o tom, kdo je nejpopulárnější sportovec, politik, která strana vede v žebříčku preferencí, na střední školu se dostanou jen někteří, na vysokou zase jen někteří, stále dokola jsme vystavováni tomu být v jakési pomyslné soutěži inteligence, krásy, schopností, úspěchů a stejně tak naše děti. Lidé vždy soutěžili, ale dnes to lze snáze. A tak žijeme sice bez válek a bez hladomorů, ale v depresích a úzkostech, nespokojení s tím, co máme a zároveň v iluzi, že když splníme jakési standarty, tak si „konečně učiníme jméno“. Že si vybudujeme pevnější identitu. Jenže takto to nefunguje. Novou identitu nám může dát jen Bůh skrze Krista. Zneužití Božího jména totiž nemusí znamenat jen snahu pojmenovat Boha a ovládat ho, ale budovat svoji identitu, *svoje jméno* prioritně na něčem jiném než na Bohu. Tím se smyčka uzavírá, protože jsme na začátku hovořili o žárlivě milujícím Bohu a tím i končíme.

Jednou jsem mluvil s jakýmsi otcem, jehož syn dělal velmi špatná rozhodnutí. Ničil tím jeho i celou rodinu. Chodili jsme spolu po Praze a nakonec mi tento otec řekl: „I kdyby syn udělal to nejhorší, nikdy si nenechám sáhnout na svůj vztah s Pánem Bohem. Na svoji identitu, kterou mám v Kristu.“ Od té doby uplynulo možná 15 let a já si to stále pamatuji. Jeho syn žije vzdálen od Boha, ale otec následuje Krista a ani tato bolestná zkušenost ho nezlomila... Tehdy jsem lépe pochopil, co to znamená mít svoje jméno, svoji identitu mít zakořeněnou na Bohu

Závěr: Bůh po nás žárlivě touží, zároveň pokud jsme mu řekli svoje ano, chce být pro nás tím nejdůležitějším. Nechce, abychom žili v polyamorii. Chce nám pomoci, abychom se zbavili svojí soběstřednosti a sebelásky a tím uvolnili lásku jemu. Zároveň nás vede, abychom svoji identitu hledali u něj a tak se zbavili srovnávání, ke kterému nás vede svět okolo nás.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Co je pro tebe v životě nejdůležitější a jak se to prolíná s tvou vírou? Jak to souvisí s tím, že Bůh si klade nárok být v našem životě na prvním místě? Jak to aplikovat?

Co bys označil jako „modlu“ dnešního světa ale i křesťanů? Jak se to týká tebe? Jak se s tím vyrovnáváš?

Na co jsi v souvislosti se „svým jménem“, tedy svojí identitou, pověstí nejcitlivější? Co tě dokáže nejvíce rozhodit?

Jak se můžeme pokoušet s Bohem manipulovat? Děláme to někdy?

Nemáme Boha někdy spíše jako automat našich přání? Jak to poznat?

Jak se projevuje „učíme si jméno“ dnes a co s tím? Jak tom souvisí s identitou?

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

3. Příkázání čtvrté

Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočnutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách. V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.

Exodus 20, 8 – 11

Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočnutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvůj býk a tvůj osel, žádné tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty. Pamatuji, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin, tvůj Bůh, odtud vyvedl pevnou rukou a vztaženou paží. Proto ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, dodržovat den odpočinku. **Deuteronomium 5, 13 – 15**

Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy. Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo. **Genesis 2, 1 – 3**

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

V citovaných textech čteme o sedmém dni, kdy Pán Bůh nic nekoná a zároveň tento den odděluje od ostatních. To co nás možná trochu tahá za uši, je, že Hospodin „nic nekoná“. Jak může jen tak nic nekonat, vlastně se flákat? A jak může něco podobného chtít po nás? Sice víme, že odpočinek je potřeba, víme, že nelze pracovat stále, víme o dramatickém nárůstu psychosomatických chorob, které někdy mají původ v tom, že neodpočíváme, ale přesto někde v nás je otázka, červíček, který říká, že jen tak pohřbít jeden den v týdnu je celkem vysoký nárok.

Protože chceme přijít na kloub Božím příkázáním, ptáme se proč to či ono Bůh nechal zapsat do Bible. Odpověď na otázku proč sedmý den obvykle je, že pokud člověk odpočívá, dokáže poté podávat ještě lepší výkon. Jenže skutečně je zmínka o tom, že Hospodin odpočinul proto, aby lidé byli ještě výkonnější, protože unavený člověk toho tolik nestihne? Určitě je pravda, že kdo chce podat dobrý výkon, musí se občas zastavit, jinak dopadne jako struna, která se natahuje tak dlouho, až praskne, popř. jako stroj, který se dlouho nepromazal.

Jenže uvažujeme-li v této logice, pak je otázka, zda Bůh když tvořil vesmír, byl na konci svého tvoření tak unavený, že si potřeboval odpočinout, protože kdyby si neodpočinul, asi by vyhořel. Asi cítíme, že toto vysvětlení moc neseďí. Nechci se pouštět do spekulací, zda se Bůh může nebo nemůže unavit, nicméně si jsem skoro jistý, že důvod toho, že Hospodin odpočinul, nebyla únava, ani touha podávat ještě lepší výkon, pro stvoření dalších vesmírů. Co tedy byl smysl Hospodinova odpočinutí?

Když čteme pozorně zprávu o stvoření, potom se zde opakuje, Hospodin *dokončil* či *přestal* tvořit. Jakoby zde slyšíme ozvěnu posledních slov PJK na kříži, kde Ježíš neříká, umírám, ale je dokonáno. Jinými slovy co jsem mělo být vykonat, jsem právě dokončil.

Stvoření před prvním hříchem bylo dokonalé, přesto jistě vždy bylo možné něco přidat... Vesmír mohl být trochu větší, mohlo existovat více druhů zvířat atd. Ježíš mohl uzdravit více lidí, více lidí mohlo slyšet o spasení... Jenže v určité chvíli Hospodin řekne, to stačí. V určité chvíli Kristus řekne je dokonáno.

Na rozdíl od Boha Otce a Syna nejsme schopni dílo dovést do dokonalosti, odpočinek v sedmý den ukazuje na důležitý princip. Konkrétně na schopnost dokázat něco dodělat, dokázat to či ono prohlásit za dokončené a poté se zastavit, nepokračovat a odpočinout. Myslím, že toto je úžasná zpráva pro perfekcionisty, workoholiky, lidi s mesiášským komplexem, tedy s pocitem, že bez nich nic nepůjde nebo že to co dělají, není ještě dokonalé. Ona úžasná zpráva zní, že vždy jde to či ono udělat lépe, více, dokonaleji.

Zároveň ale existuje i hranice, kdy je třeba se zastavit. Pro rodiče to znamená dokázat si říci dost, dětem jsem dal, co jsem mohl a teď je to na nich. Pro pracující to znamená říci si dost, nebudu si práci tahat domů a odstoupím od ní alespoň sedmý den. Zároveň to znamená dokázat čas od času přehlédnout svůj život a to co tvoříme a důvěřovat, že když chvíli nebudeme pracovat, náš svět se nezhroutí. Sedmý den je výzvou, abychom týden po týdnu nahlédli na to, co jsme dokončili, co dobrého jsme přijali z Božích rukou. Zároveň tato zastavení a poohlédnutí nemusíme dělat jen sedmý den.

Jedna z oblastí, ze které odvozujeme svoji hodnotu, je práce a s ní související úspěch a výkon. Někdy na FB čtu „ty jsi úžasná, kolik toho stiháš“ nebo „ty jsi úžasný, co všechno dokážeš, kolik toho přečteš, co nastuduješ atd.“ Dotyčný pochválený pak odpovídá „děkuju“. Když nám někdo řekne, že má čas, nebo dokonce že nemá co dělat, díváme se na něj jako na blázna nebo jako na flákače. Jak to, že má čas? A když ho má, jak to, že si ho něčím nezaplňuje? A protože hodně stihnout je žádaná věc, kumulujeme aktivity a pomalu do tohoto životního stylu cpeme i svoje děti.

Jenže moje hodnota by měla vycházet z jiných kořenů, než je práce a to, co jsem skrze práci dokázal. Pochopitelně toto je důležité, ale nemá to být nejdůležitější. Neobhajuji tím lenost, ale... Moje hodnota (kdo jsem) by měla mít zdroj v Bohu, v tom, že mě Bůh nekonečně miluje, nikoli v tom, že jsem lepší než druzí, že jsem toho dokázal víc...

Když se člověk zastaví, nepracuje, ale odpočívá, potom vlastně „nic nedělá“. A ten kdo dělá, má v některých profesích výhodu a to v tom, že toho stihne víc. Schopnost odpočívat, nás učí důležitou lekci a to, aby se nám práce nestala bohem. Zároveň nás sedmý den učí důvěřovat,

že i když jeden den jakoby ztratíme, Bůh se o nás postará. Podobný princip vidíme např. i u peněz. To, co vydáme Bohu, důvěřujeme, že nám nebude chybět, i když z hlediska ekonomiky je to nesmysl. Pochopitelně to chybí... ALE. Jedno ze zdůvodnění sedmého dne v desateru pochází nikoli z Genesis, ale z Egypta. Hospodin připomíná, že v Egyptě jste byli otroci. Na první čtení je to jasné, není třeba to připomínat, že Izraelci byli otroci faraona, pro kterého dřeli a jako otroci neměli nárok na odpočinek. Jenže toto má ještě jednu konotaci. Židé byli nejen otroci faraona, ale i otroci práce. Museli dřít stále a neměli jste žádný odpočinek.

Když nad tím přemýšlím, pak se se mi zdá, že někdy se náš život moc neliší od života otroků, kdy místo faraona nastupuje zaměstnavatel, někdy pocit zodpovědnosti, někdy nekonečné splácení, někdy prostě neschopnost odpočívat, důvodů je mnoho. Najednou čteme toto o stvoření a od toho odvozené přikázání a skvělou zvěst, že je správné se zastavit a odpočinout. Zároveň kdo se nedokáže zastavit, připomíná otroka. Možná znáte slova internacionály, kde slova refrénu jsou buď práci čest! Stejně se za komunismu zdravili i dělníci - čest práci. Dnes se podobným věcem smějeme a kroutíme nad nimi hlavou, jenže se obávám, zda jsme se nedostali do podobné situace, ale z vlastní vůle.

Přemýšlel jsem nad tím, proč odraz sedmého dne ve stvoření, odraz Sabatu je tak silně zdůrazněn na dalších místech v Písmu, zvláště pak v Desateru a proč v našem případě je to ta poslední věc, kterou v desateru bereme vážně. Proč jsou naše životy někdy tak hektické. A zároveň proč nejsme šťastnější, když díky naší hektičnosti a mnoha možnostem toho prožijeme, uvidíme, procestujeme a utratíme mnohokrát více, než předchozí generace. Možná proto, že v tom všem co jsem vyjmenoval, štěstí není. Nebo jinak – ze zvyšujícím se HDP se nezvyšuje pocit spokojenosti. Jenže když je v duši prázdno, něčím se překrýt musí. Tím neříkám, že aktivita je reakcí na prázdnou duši, jen to, že víc, víc, víc nás šťastnými v posledku neudělá. Proto nás Pán Bůh učí se zastavit, neudělat si z různých aktivit a z práce Boha. Učí nás poohlédnout se zpět a věnovat Pánu Bohu jeden den či část jednoho dne. Princip sedmého dne nám komunikuje, nežeň se, zastav se, reflektuj, zastav se před Bohem, uvědom si, že existují oblasti, které když zanedbáš, rozpadne se ti život a oněmi oblastmi jsou Hospodin, tvoji nejbližší, přátelství...

Nechci nyní vyvolávat nostalgii, vím, že jste na to někteří alergičtí, ale přesto si dovolím poohlédnout se a zavzpomínat. Když jsme např. byli na chalupě, tak jsme museli pěšky asi čtyři kilometry do sboru a stejný počet kilometrů zpátky. Jako dětem se nám to pochopitelně nelíbilo. Když jsem se ptal rodičů, proč to tak je, potom mi odpověděli, že se jedná sedmý den a ten patří Pánu Bohu. Navíc neděle byl den, kdy se jedlo nejlepší jídlo v týdnu, obvykle kuře. Já bych asi takto své děti nevedl, naše výchova byla volnější a více jsme dali na to, co děti chtějí. Nechci ale srovnávat svoje rodiče a nás. Když jsem nad tím přemýšlel, hluboce se mě dotkl text E. Wiesela „Návrat do Sighetu“. Jedná se o krátké povídky z života tohoto autora, který se zde vlastně vyrovnává s otázkou nezměrného utrpení svého a svého národa. Zaposlouchejte se do jeho slov na konci knihy: „*Nevím, co bych dal za to, kdybych mohl znovu prožít Šabat v mém městečku kdesi v Karpatech. Bílé ubrusy, mihotavé plameny svícňů, zářící tváře kolem mne, melodický zpěv dědečka...tohle vše mi chybí ze všeho nejvíc, nenahraditelný pokoj, nezastupitelná zádumčivost, kterou Šabat v Sighetu dával svým dětem – velký i malým, mladým a starým, chudým i bohatým.*“

Závěr: Nechci vyvolávat nostalgii, přesto si myslím, že když toto vztáhnou do své zkušenosti, potom jsem pochopitelně nezažil židovský sabat ale vědomí, že i čas patří Hospodinu a že Hospodin je důležitější než zábava, práce, pobíhání po přírodě a nevím co ještě. Zároveň že v době Nové smlouvy si Bůh přeje, aby v mém životě existoval řád chránící mě před chaosem, který ničí. Oním řádem je sedmý den, ve kterém jak odpočívám, tak se zaměřuji na Boží věci. Řekl bych, že svěcení sedmého dne mě chrání, aby se mi práce, zábava nestali bohem.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Dokážeš se někdy zastavit? Odpočívat?

Kdy jsi naposledy měl pocit, že „máš spoustu času“?

Proč se tolik honíme? Jak to může souviset s prázdnou duší?

Proč pro nás práce, zaneprázdněnost, výkon tolik znamená? Jak to změnit?

Jak se (zcela konkrétně) dokázat zastavit? Zkoumejte svojí odpověď i v textu přednášky.

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

4. Příkázání páté

Cti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

Exodus 20, 12

Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít. Exodus 21, 17

Kdo by zlořečil svému otci nebo své matce, musí zemřít. Svému otci a matce zlořečil, jeho krev padni na něho. Leviticus 20:9

Před šedinami povstaň a starci vzdej poctu. Boj se svého Boha. Já jsem Hospodin.

Leviticus 19:32

Děti, poslouvejte své rodiče, protože to je spravedlivé před Bohem. ‚Cti otce svého i matku svou‘ je přece jediné příkázání, které má zaslíbení: ‚aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.‘ Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána. Efezským 6, 1 - 4

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

Toto přikázání nás vede k úctě k rodičům a v obecnějším smyslu ke starší generaci. Jak mnozí víte, píšu blogy. Asi před třemi lety jsem napsal blog o bolesti spojené s výchovou dětí, kdy touto bolestí všichni nemusí nutně projít. Těm, kteří mají děti povolné a hodné, jsem proto upřímně přál, že se jim zadařilo. Zmiňuji tento blog proto, že se mi na něj sesypalo strašně moc reakcí... a to od těch, kteří si ve výchově prošli bolestí.

To co je zajímavé, je, že staří rabíni považovali toto přikázání za nejtěžší v celém Zákoně. Asi o vztahu rodičů a dětí věděli své. I když se pohybujeme v jiné realitě než staří rabíni, přesto toto přikázání snadné někdy není a to z několika důvodů. Jednak mezi rodiči a dětmi často prostě jsou komplikované vztahy a ať se rodiče snaží sebevíc. Zároveň jsou rodiče, kteří svoje děti ničí a to často i nechtěně. Navíc i sebelepší rodiče prochází dospíváním dětí, které někdy nebývá snadné. Dokonce mnozí psychologové zabývající se vývojem říkají, že pokud děti neprojdou určitou vzpourou proti rodičům, něco v jejich vývoji není zdravé. Vzpourou pak nemyslím otevřenou agresi, ale prostě to, že děti dojdou do momentu, kdy se proti některým rodičovským věcem vymezují, a potřebují najít vlastní cestu. Jinými slovy zdravý vývoj vlastně předpokládá konflikt.

V některých rodinách proto dochází k tomu, že děti pociťují nechuť vůči tomu, jak žili jejich rodiče a vůči tradovanému systému hodnot své rodiny. V tomto přikázání jde o to, že rodiče a v širším měřítku starší, jsou autority a autority mají se ctít a respektovat. Jenže nejen v naší době dochází ale i docházelo k tomu, že rodičovská autorita a autorita starších byla zpochybňována, stejně tak byly zpochybňovány i autority jako takové. Najednou mladí lidé neviděli žádné důvody, proč by měli svoje rodiče a starší generaci slovy Bible uctívat. Zaposlouchejme se do následujících slov: *„Naše mládež miluje přepych. Nemá správné chování. Neuznává autority a nemá úctu před stáří. Děti odmouávají rodičům, srkají při jídle a tyranizují své učitele.“* Vypadá to, že se jedná o slova z včerejších učitelských novin, jenže je vyřkl Sókrates, který zemřel r. 399 p. K. Tedy to, co prožíváme, není nic nového pod sluncem.

Abychom lépe pochopili, o co jde, udělám malý exkurz do vývojové psychologie. Když hovoříme o mládí, pak bych rád uvedl tři období, ve kterých dochází k vymezení se vůči autoritě a vůči rodičům. Jednak se jedná o období puberty, či dospívání. V tomto období dochází k dramatickým změnám ve vývoji, k hledání vlastní tváře, k osamostatňování se. Objevuje se to, čemu se říká pubescentní negativismus, kdy vedle lásky, přichází zloba a místo úcty pohrdání. Dospívající kriticky sleduje chování rodičů, diskutuje o jejich názorech a někdy až nápadně zastává právě opačné stanovisko než oni. Kritika učitelů a vlastně jakýchkoliv autorit je tak běžná, že je o ní skoro zbytečné se zmiňovat. Cituji: *„Každý, komu je přes 40 let je pro pubescenta - nezíská-li jeho sympatie – starý, zkostnatělá, nemožně zaostalý. Zároveň ale pubescentní vzpoura je normální stádium a má svůj vývojový smysl. Usnadňuje vymanění se z dětské citové závislosti.“*

Dalším obdobím je adolescence nebo mládí, kdy jedním z hlavních úkolů adolescence je najít odpověď na otázku kdo jsem, je to vrchol osobního zápasu o identitu, což znamená znát odpověď na otázku, kdo jsem, kam patřím, kam směřuji, čemu doopravdy věřím, v čem je smysl mého života. Toto člověk hledá celý život, ale v tomto období se jedná o jeden z hlavních vývojových úkolů. Zároveň úkolem adolescence je emancipovat se nebo-li se osamostatnit. Kdosi řekl, že adolescent musí opustit bezpečí domova a vydat se vstříc

nejistotám cest. Zároveň i v tomto období se mladí vymezují vůči rodičům, a to nikoli, že je nesnáší, ale prostě potřebují najít svoji cestu. Cituji: „*Tam, kde se dospívajícímu nepodaří uvolnit se z přílišné závislosti na rodičích a přemístit zčásti své vazby na vrstevníky, může docházet k různým obtížím, které si okolí nedovede vysvětlit.*“

Ještě jeden citát: „*Jsou samozřejmě adolescenti, kteří nerevoltují, kteří se nebouří. Hodní chlapci a dívky zůstávají k rodičům dětsky přimknutí a program adolescentního odpoutávání se budou dohánět až někdy po letech – pokud vůbec. Jiní považují za nemožné se s rodiči utkat, protože by to znamenalo rodičům ublížit, nebo se bojí reakce rodičů, nebo jim za nějaký střet rodiče nestojí. Někteří tímto obdobím prostě projdou bez konfliktu a trápení a přece splní svůj vývojový úkol: začít znovu a po svém.*“

Protože ale jsou zde i čtenáři, kteří mají malé děti, pak první vzpoura je okolo 3 roku. Toho si všiml již Komenský, když píše: „*Začínají se při některých hned v batolecím věku v druhém a třetím věku vášničky zjevovati, kteréž jako mezi kvítím bodláčí za mládí je třeba vyplívati. Ku příkladu při některém jest svévůle a vzpoura, co sobě chce míti chce, křikem i jinak se dožaduje.*“ Je známo, že v tomto období prvního vzdoru pozorujeme kořeny k růstu osobnosti, která chce žít podle své individuality a nechce být loutkou.

Nechci více zabíhat do vývojové psychologie, ale považuji to za velmi důležité, abychom si uvědomili toto přikázání v jistém kontextu, kdy oním kontextem je, že určitý konflikt mezi rodiče a děti patří, stejně tak konflikt mezi generacemi a není moudré hned každý konflikt vyřešit slovy, ty nectíš svoje rodiče, nectíš stáří. Zároveň ale není stejně tak moudré toto vyřešit slovy mládí vpřed a stáří vzad. Na jednu stranu člověk potřebuje respektovat autoritu, na stranu druhou se proti ní potřebuje někdy vymezit. Důvodem tohoto střetu je, že každý člověk se má osamostatnit. A toto nedokáže přijmout jednak rodiče, kteří se bojí dítě vyhodit z hnízda, ale někdy i dospělé děti kteří jsou líné z hnízda odejít nebo z různých důvodů nemohou odejít. A toto přikázání nám ukazuje, že tyto střety je třeba řešit s respektem a v úctě.

Co znamená ctít rodiče? Předně to neznamena, že se dítě nemá kriticky ptát, že má být prostě poslušné a tečka. Sloveso vážit si, nebo uctívat původně znamenalo být těžký, od toho pak považovat někoho za závažného. Toto slovo je v protikladu proti náboženskému uctívání. Rodiče tedy nemají být předmětem náboženského vzývání a nemají to ani vyžadovat, ale mají být respektováni, váženi a to mj. i proto co předávají. A co měli rodiče předávat? Především duchovní tradice vyvoleného lidu, dnes bychom řekli víru. Ve SZ se v různých obměnách dokola opakuje toto: „*Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.*“ Dt 6, 4 – 7 Úkolem rodičů bylo vštěpovat svým dětem Boží zákon a živou víru.

Ještě ale k úctě k rodičům. Rodiče a vůbec starší generace vždy byla a je v něčem pozadu. Prostě vývoj nezastaví a toto není realita jen minulosti, ale i současnosti. Rozdíl je v tom, že současnost nových věcí a hlavně technologií přináší velmi mnoho a že s dobou nestačí držet krok nejen senioři, ale někdy ani další generace a tak někdy slyšíme povzdech čtyřicátníků, že nerozumí dvacátníkům a dvacátníků, že nerozumí náctiletým.

To, podle čeho se někdy hodnotí člověk, je, jak moc je pro společnost přínosem, co ještě může přinést. Zároveň se hodnotí, když ten, kdo je starý, to dokáže zastřít. Není to ale nic nového, pokud znáte slavný hit Alpha Will pak píseň Forever Young byla nazpívána zhruba před 40 lety. Toto přikázání ukazuje, že úcta k druhým, zde k rodičům a ke starým nemůže být jen nebo především proto, že se vyrovnají mladým, že se vyznají v nových technologiích, nebo že mají stejně sil jako oni. Ukazuje nám, že existuje ještě jiná kvalita, než je adaptabilita, chytrost, síla a tou vlastností je moudrost. A to je něco, co je též v tomto přikázání skryto.

Totíž jedním z důvodů, proč je třeba stáří prokazovat úctou a chránit jej, je, že stáří by mělo být nositelem moudrosti. Biblická moudrost pak je něco, co nevyčtete v knihách, co se nenaučíte, ale co získáváte tím, že žijete s Bohem, že reflektujete svůj život Božími zákony, že jste schopni se poučit se svých chyb, kterých každý v životě udělal mnoho. Proto toto přikázání je výzvou nejen pro děti pro mladé, ale i pro rodiče a starší generaci. Je to pro nás otázka, co vlastně předáváme? Zároveň otec a matka v biblickém smyslu neznamena jen fyzické rodiče. Otec a matka byli označováni v Bibli i ti, skrze které se děti poprvé setkávali s Božím slovem. Proto se slovem otce oslovovali i kněží, učitelé a proroci. Teprve skrze splnění svého duchovního úkolu se tělesní rodiče stávali „otcem a matkou“, tedy těmi, skrze které přichází i Boží otcovství a mateřství.

V tomto přikázání je zajímavý dovětek: Cti své rodiče, abys byl dlouho živ a obdrželo si zemi. Vlastně je to jediné požehnání spojené se zaslíbením. Proč? Protože země a dlouhý život je výrazem požehnání. Země, která patřila otcům, se předávala dětem jako dědictví. Jenže toto se dělo za předpokladu, že rodiče děti spolu vydrželi, že rodina nebyla rozvrácena. Totíž ukazuje se, že pokud funguje rodina, přichází požehnání. Zároveň jeden z největších útoků současné doby se děje právě na rodinu nebo spíše proti rodině. To je nakonec vidět podle toho, kolik rodin nefunguje.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Jaký byl a je tvůj vztah k rodičům? Co ti dobrého dali a co naopak bys opakovat nechtěl?

Máš-li děti, hledáš při výchově principy v Písmu? Jak konkrétně? Které? Existují přece modernější knihy a výchovné teorie, než Bible? Nebo jak to je?

Jak svým dětem předáváš víru?

Proč je v Písmu tak chráněno stáří? Není lepší být „forever young“ a stáří raději potlačovat? Co by mělo být podle Písma jednou z klíčových charakteristik stáří a jak to dosáhnout?

Jak skloubit úctu a poslušnost k rodičům?

Máš nějaké duchovní děti? Chceš pro to, abys je měl, něco dělat?

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

5. Příkázání šesté a sedmé

Nezabiješ. Nesesmilníš. Exodus 20, 13 - 14

Poslechněte si na [Spotify I](#) a nebo zde [Spotify](#) , nebo se podívejte na [Youtube](#).

Když se podíváme na nejsledovanější filmy, pak se v nich často opakují nebo prolínají dva náměty: Sex a násilí. Na jednu stranu by se dalo namítnout a co jiného, na stranu druhou si položíme otázku, proč zrovna tyto dvě oblasti? Na téma sexu bylo vyřčeno a zobrazeno snad všechno, co vyřknout a zobrazit jde. Neexistují žádná omezení a žádné hranice. Důležité je, aby ses u toho cítil dobře a nenechal se nikým a ničím omezovat. Jediné omezení je, že bys neměl druhému škodit. Ohledně smrti pak platí, že si lze pustit film a vidíme smrt skrze válku, popravu, skrze nějakou tragédii atd. Tedy smrt na tisíce způsobů. Když se pak podíváme na počet zhlédnutí, tak jde do miliónů. Možná namítneme, že svět je dnes strašně krutý, ale není tomu tak. Krutý byl vždy. Možná víte, že třeba po válce se na popravu K. H. Franka prodalo tisíce vstupenek. Ano, byl to tyran, ale dívat se v reálu jak se někdo škrtí, je nechutné. Stejně tak ve středověku, ale i se novověku popravy prováděly veřejně a nebylo to jen jako výstraha, ale i jako veřejné divadlo. Chci ukázat, že lidé byli a jsou stále fascinováni smrtí a sexem a nic na tom nemění fakt, že dnes je vše přístupné alespoň v obrazové podobě.

Byl to S. Freud, který téma smrti a sexu tematizoval, když tvrdil, že v člověku jsou dva základní pudy, dvě základní energie a to je eros a thanatios. Eros latinsky Amor byl řecký bůh, který ztělesňoval sexuální pud a s ním související sílu k životu. Známe ho jako nahého chlapce, který střílí šípy. Erós byl roztomilý i ukrutný, veselý i potměšilý, lidé po něm touží, opěvují ho i proklínají. Zajímavé bylo, že ani vládce bohů Zeus věděl, že jeho síle neodolá a tak ho chtěl hned po jeho narození zahubit. Tento obraz výborně ukazuje na dvojznačnost sexuality. V podobném duchu píše Píseň Písní, kde uprostřed erotických obrazů spojených s láskou najednou, že láska je silná jako smrt. Tedy je krásná a dokáže zabít, pokud jí nedáme nějaké řečiště, pokud se vymkne z kloubů. Zde totiž platí, že od lásky je strašně blízko k nenávisti. Thanatos byl v řeckých bájích bůh smrti, který bývá znázorňován jako mladý muž s černými křídly a zhaslou nebo skomírající pochodní. Přichází si pro smrtelníky, když vyprší jejich čas určený osudem, a odnáší je do podsvětí.

Z pohledu Freuda je člověk pudem života a pudem smrti a destrukce ovlivňován celý život a je nemožné se jich zbavit. Cílem pudu života je tvořit život a společenství, což je také základním kamenem pro kulturu. Zároveň kulturu ovlivňuje pud smrti, který se snaží lidi rozpojit a ničit.

A právě o Erotu a Thanatu, sexu a smrti, silách, které spojují a rozdělují, o silách, které pokud nejsou kultivovány, tak ničí, mluví další dvě příkázání Desatera, která jsou velmi stručná. Nezabiješ a nezczizolžíš. Úvod, který jsem měl, byl proto, abychom si více uvědomili, že se jedná o téma aktuální o téma, které se táhne i dějinami myšlení.

Možná si u těchto dvou příkázání člověk řekne, že alespoň některé z nich jsou snadné. Předpokládám, že většina z těch, kdo mě dnes poslouchá, nemá na svědomí žádný lidský život a že většina nezahýbá svému partnerovi a nežije v promiskuitě. Tedy mohli bychom skončit tvrzením, nezabíjej, a buď věrný svému partnerovi. Jenže... Možná jsem některé pohoršil nebo

zarazil tím, že zmiňuji Freuda. Jenže aniž by Ježíš četl Freuda, pak zmiňuje zrovna tato dvě a nikoli jiná přikázání když říká: „*Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: ‚Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.‘ Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán rad; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu. Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar. Dohodni se se svým protivníkem včas, dokud jsi s ním na cestě k soudu, aby tě neodevzdal soudci a soudce žalárníkovi, a byl bys uvržen do vězení. Amen, pravím ti, že odtud nevyjdeš, dokud nezaplatíš do posledního haléře. Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Nezcizoložíš.‘ Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci. Jestliže tě svádí tvé pravé oko, vyrví je a odhod' pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla. A jestliže tě svádí tvá pravá ruka, utni ji a odhod' pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby se celé tvé tělo dostalo do pekla.“ Mt 5, 21 - 30*

Otázka je, *proč Ježíš vybírá zrovna tato dvě přikázání, proč si nevybral pro ilustraci jiné?* Možná jeden z důvodů je, že je to skutečně eros a thanathos, sexuální a destruktivní pud, který je velmi silný a pokud se nezkrátí, může velmi ublížit.

To, co ukazuje Ježíš, je, že ovládnutí těchto pudů není primárně v tom, že se nedopustím smilstva a zabití, ale že první zápas se odehrává v naší mysli a v našem srdci.

Podívejme se nejdříve na přikázání *nezabiješ*. Zabití nezačíná zabitím, ale hněvem, nenávistí, záští a zlobou. Ježíš říká, že už to je jakoby zabití, už to je hřích. Možná jste někdy zažili, že vám tekla špinavá voda z vodovodu. Problém obvykle není ve vodě, která opouští kohoutek, kterou vidíme, ale někde uvnitř vodovodního řadu. Pokud ten se nevyčistí, pak nepomůže sebelepší filtr. Ježíš říká, že k naplnění přikázání *nezabiješ*, potřebujeme vyčistit svoje srdce. Několikrát jsem doma zažil od své ženy spravedlivou výtku, že se se mnou špatně dýchá. Opáčil jsem, že na nikoho nekřičím, nejen zlý. Byla to pravda, jenže uvnitř jsem byl naštvaný a moje okolí to pociťovalo a já vytvářel atmosféru stísněnosti. Uvědomil jsem si, že potřebuji vnitřní změnu, jinak bude doma stále dusno. Nehledě na to, že pokud v sobě nosíme zamražený hněv, stejně to dříve nebo později bouchne. Klasickým příkladem je podobenství o ztraceném synu, kdy starší syn je zřejmě celou dobu v klidu až do chvíle, kdy pocítí nespravedlnost. Pak to v něm všechno bouchne a nadává jak otcí, tak svému bratru, kterého ani nenazve bratrem, ale synem svého otce. Jenže tím svého bratra vlastně zabíjí, byť nikoli doslova. Existuje řešení? Ježíš říká, smíř se nikoli s tím, ale s ním. Jinde pak odpust. Neživ v sobě nenávist. Udělej ze své strany, co můžeš, aby ses smířil, anebo odpustil. Možná druhá strana tvoji nabídnutou ruku nepřijme, ale ty udělej, co můžeš. Nenos druhého člověka v sobě, nenech v sobě působit nenávist, touhu po pomstě.

Jednou se mi stalo, že jsem šel s jednou ženou k jejím rodičům s tím, že rodiče jí hodně zkomplikovali dětství. Jenže na stáří si to uvědomili a moc toužili to vyřešit. Ona dívka se s nimi sešla a řekla jim, že je už nikdy nechce vidět, že jediný kontakt, který připustí, jsou SMS. Sice svoje rodiče nezabila, sice jí ublížili, ale tenkrát mě napadlo něco o nenávisti až za hrob.

Jak naopak může vypadat odpuštění, nám ukazuje příběh C. ten Boom, která byla v koncentráku Ravensbrucku

V roce 1947 hovořila v jednom kostele v Mnichově. Večer, po její přednášce za ní mezi jinými přišel i muž v šedivém plášti, s hnědým kloboukem v ruce. Přišel dopředu, aby s ní mohl mluvit. Poznala ho hned. Dál už budu pokračovat Corriinými vlastními slovy:

Muž, který za mnou přišel, býval dozorce v Ravensbrucku. Patřil k nejkřutějším z nich. 'Teď stál přede mnou a podával mi ruku: „Skvělá zpráva slečno! Jak dobré je vědět, že, jak říkáte, jsou naše hříchy na dně moře!“

'A já, která tak květnatě řečnila o odpuštění, jsem si nervózně pohrávala se svou kabelkou, místo abych uchopila tu ruku. On si mě samozřejmě nemohl pamatovat ... ale já jsem si pamatovala jeho i kožený bičik houpající se na jeho opasku. Stála jsem tvář v tvář jednomu ze svých vězňů a zdálo se mi, že mi ztuhla krev.

'... „od té doby“, pokračoval, „jsem se stal křesťanem a vím, že mi Bůh odpustil krutosti, které jsem páchal, rád bych to slyšel také z vašich úst, slečno“ a znovu napřažená ruka „odpustíte mi?“

'A já tam stála – já, jejíž hříchy byly znovu a znovu odpuštěny – a nemohla jsem odpustit. Betsie tam zemřela – a on mohl, prostě jen tak na požádání, zabránit její pomalé a strašné smrti. Bylo to pár vteřin, co tam tak stál s napřaženou rukou – ale mně to připadalo, že to jsou hodiny, co zápasím s nejtěžší věcí, jakou jsem kdy musela udělat. Věděla jsem, že to udělat musím. Zpráva, že Bůh nám odpouští, je podmíněna tím, že my odpouštíme těm, kdo nám ublížili.

'A ztuhle, mechanicky jsem vrazila svoji ruku do té, která se ke mně natahovala. A jak jsem to udělala, stala se neuvěřitelná věc. Bylo to jako kdyby se v mém rameni objevil elektrický proud, projel mou rukou až do našich spojených dlaní. A pak jsem cítila, že mě to uzdravující horko zaplavilo celou a z očí mi vyhrkly slzy. „Odpouštím ti, bratře!“ plakala jsem. „Z celého srdce“. Dlouhou chvíli jsme si pak tiskli ruce, bývalý dozorce a bývalý vězeň. Nikdy jsem nepoznala Boží lásku tak silně, jako tehdy. Uvědomila jsem si, že to není moje láska. Já jsem to zkoušela, ale neměla jsem sílu.

Naštěstí nemusíme řešit podobná dilemata, ale nezabiješ, znamená odpustit, neživit v sobě nenávist, smířit se, nenosit v sobě toho, kdo mi ublížil.

Nesesmilniš. Příkázání nezabiješ, zakazuje život svévolně odebrat, příkázání nesemilniš, potom chrání život před jeho svévolným počítím. Dává životu ochranu a tou je manželství. Nejedná se o dokonalou ochranu, protože manželé jsou jen lidi, ale stále o ochranu. V základním nastavení se tedy v tomto příkázání jedná o ochranu manželství skrze věrnost. Jenže ještě dávno před vynálezem erotických časopisů, románů, internetu a pornografie Ježíš jinými slovy říká, že nejdůležitější sexuální orgány nejsou pohlavní orgány, ale mysl. Stejně jako u zabití. Protože v mysli vše začíná.

U žen a u mužů je sexualita jiná, navíc se v průběhu života mění, ale je součástí lidské osobnosti a lidské identity. A zároveň je dvojnásobná. U žen platí, že touží po muži, že chce být milována, chráněna, zároveň je hned na začátku Bible řečeno, že prokletím ženy je touha po muži. Jak to smířit? Jeden příklad – jednou z nejohroženějších skupin jsou samoživitelky. Je mi

jich líto, mám k nim hluboký respekt, zároveň vidím, že platí těžkou daň za to, že kdysi dychtili po muži. To není výčitka, ale konstatování. Někdy jsem slyšel konstatování některých žen. Věděla jsem, že to nebude dobré, ale toužila jsem po muži, chtěla jsem se vdát nebo se s ním vyspat a získat tím jeho lásku... proto jsem šla do rizika. Vidíme, že jejich touha se stala prokletím.

Po mnoha letech pastorační práce vím, že nejedna žena je v následující situaci. Musí být matkou, kuchařkou, uklízečkou, služebnicí, tou, kdo chodí do práce, která musí mít navzdory x porodům hezkou postavu, proto by se měla hýbat a k tomu ještě milenkou. To není ideální východisko pro sex alespoň v té podobě, jak se to prezentuje ve filmech. Spíše se sex stává určitou povinností vyhovět manželovi, určitě pak ne něčím super příjemným bez čeho by ženy nevydržely. Pro ženu může být pak zápasem či pokušením utíkat třeba někam do snů.

Když se podíváme na muže, pak až nápadně mnoho příběhů Bible resp. SZ je o nezvládnuté sexualitě. Jedná se nejen o pro ženy ponižující polygamii, ale i o příběhy Davida, Šalamouna, Samsona atd. Rovnice je v těchto příbězích jednoduchá. Manželka nemanželka, prostě viděli krásnou ženu a ta jim vypnula mozek. Neznali jí, nevěděli nic o jejím charakteru, ale byla hezká. Tak to u mužů funguje. A pokračování? Chtěli se ulevit a nedívali se na následky. Budovat celý život vztah s jednou ženou, je jistě správné, ale muže to sexuálně táhne alespoň myšlenkově i k jiným ženám. A ani manželství z něj nedělá anděla. Jenže jak s tímto pudem naložit, když je tak silný? A co když jsme svobodní? Toto vše na další kázání a já už mám končit. Přesto si dovolím jednu myšlenku spojenou s tímto přikázáním.

Sex je spojen s radostí (Píseň Písní) ale i bolestí (král David). S tím prvním počítáme, to druhé nás stále dokola dokáže překvapit. Ale tím, že druhého mám rád, mohu být tím, kdo partnerovi pomůže k radosti i v této oblasti třeba skrze ohleduplnost, respektování potřeb druhého, hledání kompromisu atd. Zároveň v sexu není spása a nemůže dát to nejhlubší naplnění. Přikázání nesemilníš, je výzvou, abych to nevzdával, i když ve vztazích i v sexualitě přichází někdy bolest a neporozumění. Abych o vztah bojoval dál a abych dokázal žít v čistotě a hledal, co to znamená, že moje nejhlubší potřeby mohou být naplněny v Bohu.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Proč je mnoho lidí tak moc fascinováno násilím a sexem?

Pociťuješ vůči někomu ne snad nenávisť, ale zlobu, zášť a jak s tím pracuješ? Jak s tím pracovat na základě toho, co je v tomto studiu?

Jak se ti daří odpouštět? Jak to aplikuješ a jakou roli v tom hraje tvoje víra? Jaká byla s odpuštěním tvoje poslední zkušenost? Odpustil někdo tobě?

Jak souvisí sexualita s myšlením?

Souhlasíte, že pro ženy je touha po muži prokletím? (viz text v Písmu) Jak to změnit?

Jak ovládat svoje sexuální touhy, pokud překračují Boží normy?

Proč Bůh omezuje sex na manželství?

Proč sexualita souvisí s bolestí?

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

6. Příkázání osmé a deváté

Nepokradeš. Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví. Exodus 20, 15 - 16

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

Nepokradeš je osmým příkázáním a zároveň třetím z krátkých příkázání – nezabiješ, nesesmilníš a nepokradeš. Nezabiješ, chrání život a říká, nesmíš život svévolně zničit. Nesesmilníš, říká, že nesmíš život svévolně darovat a vymezuje založení života do manželství. Zároveň tato příkázání Ježíš prohlubuje do oblasti myšlení, kdy již nenávisť či již nečisté myšlení je hříchem. Ježíš hovoří o proměně srdce jako základu toho, abychom tato příkázání dodrželi. Nejde jen o dodržení „skutkové podstaty“, ale celkovou proměnu charakteru a srdce.

Nyní jsme u dalšího krátkého příkázání, kterým je nepokradeš. Na první čtení je to jasné. Prostě nevezmeš si to, co ti nepatří. Tedy toto příkázání chrání soukromý majetek. V podobném duchu je nařízení 5 M 19:14: „*Neposuneš mezník svého bližního, kterým předkové vymezili tvůj dědičný díl.*“ Vidíme, že vlastnictví jak majetku, tak půdy není žádným výmyslem kapitalismu, ale čteme o něm v Bibli, stejně tak o jeho ochraně, která je zakotvená Desateru. Člověk si nesmí vzít svévolně to, co nevytvořil, co si nekoupil a do čeho nevložit úsilí. V Izraeli ale s tímto šel ruku v ruce určitý sociální systém, aby lidé nemuseli krást z nouze: „*Až budete ve své zemi sklízet obilí, nepožneš své pole až do samého kraje a nebudeš paběrkovat, co zbylo po žni. Ani svou vinici úplně nevysbíráš, nebudeš na své vinici paběrkovat spadaná zrnka; ponecháš je pro zchudlého a pro hosta.*“ Lv 19, 9 – 10 Tento systém nemohl zaručit, že lidé nebudou krást, protože lidé nekradou, jen když mají nouzi, ale mohl být pomocí, aby nemuseli krást kvůli zachování holého života.

V tomto příkázání tedy vidíme úctu k majetku, k vlastnictví a tedy i k lidské práci a k lidskému úsilí. Není hříchem vlastnit. Příkázání, které chrání majetek, motivuje investovat čas a energii do dlouhodobých projektů a cílů, což není možné, pokud vám to, co jste získali, někdo může ukrást. Na druhou stranu je ale napříč SZ snaha chránit slabší – tedy nesmí platit zákon džungle a je-li to možné, chudým pomoci, aby krást nemuseli.

Zároveň ale mnoho lidí nekrade proto, že jim hrozí smrt z hladu, ale kvůli nezvládnuté touze. Stejně tak nekradou jen nebo především chudí ze zoufalství, ale i bohatí. Proč? Přece mají všeho dost! Na rozdíl od chudých to v jejich případě nedává smysl. Př 6, 30 je psáno: „*Nepohrdá se zlodějem, který kradl, když měl hlad.*“ (Tím prosím není řečeno, že když nás přepadne hlad, tak mám v krámě ukrást, na co máme chuť.) Je zde psáno, že krádež z hladu, z kritické nouze je pochopitelná. Jenže je pochopitelná krádež, když jsem sytý? Když mám vše, co potřebuji? Kdesi jsem četl průzkum, kde se respondentů ze střední nebo vyšší ekonomické třídy ptali, zda si myslí, že mají dost a že jsou bohatí. Asi tušíte, že většina odpověděla, že

nikoli. Druhá otázka pak byla, kdy byste si mysleli, že bohatí jste? Odpověď byla, že kdyby se jejich majetek zdvojnásobil. Nevím, jak bychom odpověděli my, ale myslím, že v odpovědích je skryta jedna z přirozených lidských vlastností a tou je touha mít stále více nezávisle na tom, kolik vlastníme. Na jednu stranu je to přirozené na stranu druhou tato lidská touha má v sobě potenciál chtít víc za každou cenu a to i za cenu nepoctivosti, kdy asi většina z nás nebude krást sousedovi boty nebo rohlíky v krámě, ale můžeme se se dopouštět jiné nepoctivosti. Kořenem ale je pocit, že nikdy nemám dost, že nikdy nejsem dost zabezpečený, že mohu mít vždy víc. A z toho plyne snaha mít víc za každou cenu a to i za cenu nepoctivosti

V souvislosti s krádeží je ještě jeden zajímavý text v Mal 3, 7 – 10: *„Smí člověk okrádat Boha? Vy mě okrádáte. Ptáte se: ‚Jak tě okrádáme?‘ Na desátcích a na obětech pozdvihování. Jste stíženi kletbou proto, že mě okrádáte, celý ten pronárod! Přinášejte do mých skladů úplné desátky. Až bude ta potrava v mém domě, pak to se mnou zkuste, praví Hospodin zástupů: Neotevřu vám snad nebeské průduchy a nevyleji na vás požehnání? A bude po nedostatku.“* Zde Pán Bůh hovoří o krádeži nikoli jako o tom, co jsme někomu sebrali, ale jako o něčem, co jsme mu nedali. Část majetku, času, schopností totiž patří Pánu Bohu, protože majetek máme díky tomu, čím nás Pán Bůh obdaroval. Nejsme jeho majitelé, ale správci. Zde Pán Bůh říká, neboj se dát a já se postarám.

Zatím jsme se pohybovali ve sféře majetku, pro mě je ale třeba větší pokušení sebrat někomu něco z jeho duševního bohatství. Třeba vydávat cizí myšlenky za svoje. Říká se tomu plagiátorství. Člověk nechce trávit čas třeba studiem, a tak někomu sebere jeho myšlenky a vydává je za své. Nebo chce zapůsobit na druhé a tak něčí myšlenky vydává za svoje.

Klíčem jak zvládat toto přikázání je vděčnost a vědomí, že něco nemusím mít, že bez něčeho mohu žít a neohroží to moje bezpečí a zakořeněnost v Pánu Bohu.

Deváté přikázání zní: *„Nevydáš křivé svědectví“*. Nedávno část našeho národa rozrezonovala kauza slávistického hráče, který údajně něco rasistického pošeptal do ucha hráči černé pleti. Diskutující se rozdělili na dvě skupiny a jakkoli obě strany spolu nesouhlasili, přesto se alespoň na dvou věcech shodli. Slávista měl zakrytá ústa a není možné s jistotou vědět, co řekl. On říká, nic rasistického jsem neřekl, druhý říká, on mi to řekl. A žádný jasný hlasový záznam neexistuje. Tedy je to tvrzení proti tvrzení a existují jen nepřímé důkazy. A ještě na druhé věci se všichni shodli. Jeden z hráčů nemluví pravdu. Ti kdo nějak rozhodli, museli rozhodnout na základě svědectví a pouze nepřímých důkazů.

Osobně jsem byl vystaven křivému svědectví jednoho člověka a bál jsem se, že mohu být souzen. Nebyla to pravda, bylo to křivé obvinění, sice znám termín presumpce nevinny, ale stejně jsem se bál, protože znám případy, kdy ani presumpce nevinny nepomohla, nebo pomohla, obviněný byl vysvobozen, ale lidé si o něm mysleli stále něco ve smyslu „no něco na tom může být pravda“.

Nemusíme ale dávat jen tyto extrémní příklady, kdy se jednalo o skutečné nebo hrozící soudní pře a nepříjemné následky. U mnoha událostí jsme nebyli nebo jsme je neslyšeli a tak prostě jsme závislí pouze na svědectví jiných. Nakonec i klíčová událost dějin – Kristovo vzkříšení je otázkou svědectví a posouzení, jak moc je toto svědectví hodnověrné. Nikdo z nás u toho nebyl.

Svědectví určuje, jaký si o daném člověku uděláme názor, jak s ním jednáme, co si o něm myslíme atd. Svědectví nejen u soudu má obrovskou moc a vlastně dává druhého člověka do určitého světla. Jak vážně je v Bibli bráno svědectví vidíme např. zde: *„Nepovstane jen jediný svědek proti někomu v jakémkoli zločinu, v jakémkoli prohřešku a při jakémkoli hříchu, jehož se někdo dopustil. Soudní výrok bude vynesen podle výpovědi dvou nebo tří svědků.“* Dt 19, 15 Prostě jeden svědek nemůže dát hodnověrné svědectví. Možná důvodem bylo, aby se svědectví dala porovnat. Nebo ještě jeden text: *„Lživý svědek zahyne, ale muž, který vypoví, co slyšel, bude mít poslední slovo.“* Př 21, 28 Opět i zde vidíme veliký důraz na to, jak moc záleží na správném svědectví, kdy křivému svědku je přána dokonce smrt. Proč? Protože křivým svědectvím můžeme druhého zlikvidovat. Ne nezbytně jeho život, ale jeho pověst, vztahy, snahu atd. Mimochodem zřejmě před ničím jiným Bible tak nevaruje jako před falešným jazykem.

Když se řekne svědek, pak první asociace je justice, ale zdaleka se nemusí jednat jen o soudy nebo o svědectví u soudu. Svědectví vydáváme vlastně vždy, když o něčem nebo o někom hovoříme. Toto přikázání totiž hájí čest druhého člověka. Křivým svědectvím lze čest a důstojnost druhého velmi rychle zranit a pohanět, třeba skrze falešné zprávy, zlomyslnou interpretaci jeho chování, pomlouvání a to se může dít nejen před soudem, ale i v běžné mluvě, ale dnes třeba i v nezodpovědném šíření různých zpráv, které jsme četli někde na internetu a které posíláme dalším lidem a uvádíme je nejen ve zmatek, ale i do falešných představ o druhých lidech.

Jaké jsou naše tendence, když nasloucháme zprávám o druhých, napsal již Luther ve svém Velkém katechismu: *„Neboť je obecně škodlivé, že každý raději poslouchá o bližním zlé než dobré. A ačkoli jsme sami tak zlí, že nestrpíme, aby o nás někdo říkal něco špatného, ale každý by chtěl, aby ho celý svět chválil, přesto nechceme slyšet, jak někdo o druhém říká to nejlepší.“* Luther pak vyzývá k tomu, abychom z uší učinili hrob. Tedy abychom to, co o bližních slyšíme, nepouštěli dál, abychom bránili šíření fám a pomluv. Zároveň Luther věděl, že v lidské povaze je naslouchat a věřit spíše špatným zprávám nebo zlým svědectvím. A nejen to. V lidské povaze je to posílat tyto zprávy i dál.

Zároveň říkat pravdu, tedy vydávat pravdivé svědectví musí být spojeno s citlivostí a láskou. Dobře to popsal B. Pascal, když napsal: *„Existuje falešná láska, která zavrhuje pravdu. Ale existuje i falešná horlivost pro pravdu, která ničí lásku.“* Několikrát jsem byl svědkem zranění, kdy jeden druhému něco ošklivého řekl nebo napsal a poznamenalo to vzájemný vztah na dlouhou dobu. Psaní je nebezpečnější ale zároveň v dnešním světě internetu častější. Dotyčný byl „pravdou“, zraněn ale ten kdo zprávu vypustil, se hájil tím, že řekl nebo že „napsal jen pravdu“. Ano byla to pravda, ale vyřčená v nelásce nebo v netaktnosti či hlouposti. A taková pravda ničí.

Pár slov **závěrem**:

Krádež jak majetku, tak duševního bohatství, stejně tak nepoctivost se rodí proto, že nemáme nikdy dost, že nejsme spokojeni s tím, co máme. Že se srovnáváme, někdy že máme prázdnou duši a chceme tuto prázdnotu nahradit majetkem a prestiží. A zde je lék vděčnost. Ale je i

krádež, když nedáváme Bohu to, co máme. Zde je lékem disciplína dávání a štědrosti a vědomí, že jsme jen správci.

Ohledně křivého svědectví – před ničím jiným Bible tak nevaruje jako před jazykem. Jazyk a to, jak mluvíme o druhých, mnoho ukazuje o našem srdci. Pokud hovoříme o druhých, představme si, že dotyčný někdy poblíž stojí. Druhá věc – regulativem našeho svědectví o druhých je láska. Pokud ji máme, není třeba se bát, že naše svědectví bude falešné.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Proč se nám v oblasti majetku tak těžko říká dost? Jak to změnit?

Dáváš nějakou část majetku na Boží dílo? Máš v tom nějaký systém?

Jak lze „okrádat Boha“? Není to příliš silné tvrzení?

Proč má jazyk takovou sílu? Myslíš, že ho ovládáš? Jak jazyk regulovat?

Dokážeš zastavit toho, kdo pomlouvá?

Jaký je regulativ, aby vyřčená (napsaná) pravda nezabila? Jak tento regulativ uvádět do života?

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?

7. Příkázání desáté

Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu. Exodus 20, 17

Nepoznávám se ve svých skutcích; vždyť nedělám to, co chci, nýbrž to, co nenávidím. Jestliže však to, co dělám, je proti mé vůli, pak souhlasím se zákonem a uznávám, že je dobrý. Pak to vlastně nejsem já, kdo jedná špatně, ale hřích, který je ve mně. Víím totiž, že ve mně, to jest v mé lidské přirozenosti, nepřebývá dobro. Chtít dobro, to dokážu, ale vykonat už ne. Vždyť nečiním dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci.

Římanům 7, 15 – 19

Poslechněte si na [Spotify](#), nebo se podívejte na [Youtube](#)

Když se podíváme na některá příkázání, jako např. nezabiješ, nesesmílníš, nepokradeš, pak kdyby neexistovala žádost, tak by nám jejich dodržení nedělalo takový problém. Jenže v naší hlavě to funguje tak, že nejdříve přijde touha se pomstít, až pak dokonaná pomsta doprovázená nenávistí, přijde neřízená sexuální touha, až pak sexuální hřích, touha mít, co mi nepatří atd. Často to není tak, že z ničeho nic zhřešíme, ale hříchu předchází touha.

Jenže je zde paradox. Pokud jsme křesťané, tak někdy prožíváme, to co popisuje Pavel v Římanům 7. Známe Desatero, známe kázání na hoře, máme i vnitřní svědectví Ducha svatého, mnohokrát víme, co dělat a co nedělat ale nějaký jiný zákon vede boj proti nám.

Když někdo něco dělá špatně, obvykle ho poučíme, vysvětlíme mu, že toto se nedělá, případně mu sdělíme, jaké postihy budou následovat, když bude svoje špatné chování opakovat. Nebo možná volíme jiný způsob, jak lidi motivovat změnit svoje chování a to skrze pozitivní motivaci. Mimochodem toto je nekonečný boj mezi různými zastánci výchovy, zda používat metodu biče nebo cukru. Jenže pro obě skupiny mám špatnou zprávu. Ani jedno nedává zaručený návod na úspěch. Je to kvůli tomu, co čteme v Řím 7, který je vlastně komentářem k polednímu přikázání. I když máme správné informace, i když s nimi bezvýhradně souhlasíme, dokonce i když je chceme dodržet a víme, že je to tak pro nás lepší, je v nás něco, co nás táhne tam, kam nechceme. Jakási žádost, magnet, který nám čas od času zatemňuje mozek a my děláme, co nechceme.

Prožíváme něco podobného, co prožíval Hurvínek, když si stěžoval Spejblovi. Spejbl říká: „Hurvajš, musíš si umět poručit.“ Hurvínek mu na to odpovídá: „Což o to taťuldo, já si poručím, jenže já se neposlechnu.“ Jakoby Hurvínek četl Řím 7 nebo poslední přikázání. Pavel řekne: *Nepoznávám se ve svých skutcích; vždyť nedělám to, co chci, nýbrž to, co nenávidím.* Hurvínek *Já si poručím, jenže já se neposlechnu.*

Jak Hurvínek, tak Pavel konstatují následující. „Vím, co je dobré, dokonce to chci dělat, ale nedokážu to.“ Pavel píše o hříchu, který pramení v žádostivosti a který nás stahuje podobně jako gravitace. Někteří tvrdí, že toto nemohl psát Pavel po obrácení a já jim strašně závidím, protože bych si přál mít stejnou zkušenost jako oni, tedy poté co jsem uvěřil, už nezápatit s gravitační silou hříchu a žádosti. Přál být zcela imunní, když vidím hezkou ženu, prožívat vrchol slasti, když mám sdělit pravdu o něčem, co mi uškodí, prožívat nezřízenou radost, když se mám omluvit, přál bych si, abych nadsakoval štěstím, když je někdo lepší, než jsem já... jenže ono to tak nefunguje. Náš mozek nefunguje tak, že se necháme vždy řídit tím, co víme a čemu rozumíme. Obvykle slyšíme, že nás svádí emoce, ale podle tohoto přikázání vidíme, že nás svádí žádost nebo neřízená žádost (což se s emocemi prolíná).

Proto není náhoda, že toto přikázání stojí na posledním místě, že jakoby uzavírá a shrnuje vše předcházející. Ukazuje, že nestačí jen něco nedělat a tím naplnit Desatero, ale že je třeba čelit v srdci i každé touze potom co mi nepatří, co nemám dělat. V Mt 15, 19 Ježíš mluví o tom, že ze srdce vychází špatné myšlenky, smilstvo, loupež, křivé svědectví, urážky. Tedy problémem není jen nebo především skutek samotný, ale i náš vnitřek, který potřebuje proměnu. My se někdy strašně snažíme, abychom dodrželi to, co máme, ale vypadáme jako muž v následujícím příběhu. Jakýsi muž přišel do ordinace a řekl: „*Pane doktore, neustále mě bolí hlava, předepíšete mi něco proti tomu? Ano, řekl lékař, ale nejdříve vám položím několik otázek. Povězte mi, pijete hodně alkoholu? Alkohol, odvětil muž pohoršeně, s takovým hnusem nemám nic společného. A co kouření? Kouření nesnáším, tabáku jsem se v životě ani nedotkl. Promiňte, že se vás ptám, ale – znáte to, jak to s námi chlapy někdy je – užíváte si někdy v noci? Samozřejmě že ne. Za koho mě máte? Chodím spát nejpozději v deset. Povězte mi, řekl lékař, ta bolest hlavy, která vás trápí – je to taková ostrá, vystřelující bolest? Přesně tak, odpověděl*

muž. Je to tak je říkáte: ostrá, vystřelující bolest. Drahý pane, pak je to jednoduché. Máte svatozář moc natěsno. Stačí si ji trochu povolit.“

Tento příběh nemá relativizovat hřích ani zlehčovat něčí úsilí o svatost. Jen ukazuje na to, že s našimi ideály to není vždy, tak jak bychom si přáli. Možná je to i proto, že kdyby se nám je podařilo všechny uskutečnit, nebylo by s námi k vydržení. Zároveň že ani dodržení Desatera není cíl Božího jednání s námi. Oním cílem je hluboká vnitřní proměna, o které mluvil nejen Ježíš, ale o které hovoří už Desáté přikázání. Žádost není otázka chování, ale otázka srdce, které určuje, jak se chovám, kdo jsem.

Jenže jak této proměny dosáhnout? Můžeme to skončit u toho, že nemáme propadat žádosti, že žádost je kořenem dalších hříchů, jenže zítra můžeme udělat to samé.

Pokusím se ukázat na *tři východiska*.

První východisko: V textu Řím 7 čteme Pavlův výkřik: „Bídný já člověk, kdo mě vysvobodí!“ Podobná slova nevolí člověk, který má věci pod kontrolou. Asi před rokem jsem byl lézt a být se jednalo o ferraty, tak mi došli síly. Nade mnou byly tak 4 metry pode mnou tak 70 metrů. Najednou mi bylo jasné, že sám to prostě nedám. Proto jsem musel nechat další, aby nade mnou převzali moc a nechat je konat. Oni mě navázali na další lano a vyrvali na vrchol. Musel jsem ale uznat, že to bez nich nedám. Přiznám se, že jsem se docela styděl, že jsem už neměl síly vylézt posledních pár metrů, ale kdybych to nepřiznal, tak by mi nemohli pomoci. Možná jste se někdy potkali s AA. Jejich první teze zní: „*Přiznali jsme svojí bezmocnost nad alkoholem – naše životy se staly nevladatelné.*“ Zajímavé je, že to říkají i ti, kdo už velmi dlouho nepijí...

Podobné je to v našich životech. Abychom se změnili zevnitř, musíme toto uznat a vyznat, že jsem proti hříchu, žádostivosti bezmocný...

Jeden dobrý křesťan to vyjádřil takto. „*Když začnu být upřímný, přiznávám, že jsem uzlíček paradoxů. Věřím, i když pochybuji. Doufám, i když ztrácím naději. Miluji, i když nenávidím. Cítím se špatně za to, že se cítím dobře. Cítím se provinile, protože se necítím provinile. Důvěřuji, ale jsem podezřívavý. Jsem upřímný, přesto že předstírám. Aristoteles říkám, že jsem racionální zvíře. Já říkám, že jsem anděl s obrovskou slabostí pro pivo.*“ Možná vaše slabost není pivo, ale něco jiného. A žít z milosti znamená toto si přiznat a zároveň zde nekončit.

Druhé východisko. Pavel nekončí jen u zvolání bídný já člověk, ale pokračuje v Řím 8, 5 (uvedu tři překlady)

Neboť všichni, kteří jsou puzeni Duchem Božím, ti jsou synové Boží.

Neboť všichni ti, kdo se poslušně dávají vést duchem Božím, jsou synové Boží.

Neboť všichni ti, kdo jsou vedeni Duchem Božím, jsou Boží synové.

Všechny překlady zápasí s tím, jak vyložit slovo *vést* Duchem – tedy *vést*. Čteme *vést, být puzen, být poslušně veden*. Vždy to ale znamená, že sice jdu, ale zároveň svoji vůli předávám do vůle někoho jiného. Podobně jako když čtu v mapě. Mapa to za mě neodchodí, ale bez ní se zamotám. Zde se píše o otevírání se na působení Ducha, které se děje i skrze modlitbu, společenství, jisté duchovní disciplíny, službu druhým. Zároveň aby Duch v nás působil, není jedno, čemu a komu se otevíráme, co do sebe, do své mysli vpouštíme. Pochopil jsem to na

své nemoci. Nemoc v sobě občas cítím, ale je mi dobře. Zároveň nejsem a asi nebudu vyléčen. Ale nemoc teď nade mnou nemá moc. Kdybych ale vysadil léky a asi kdybych se vrátil do staré životosprávy, vše se vrátí. Potřebuji si to říkat nikoli proto, že jsem hypochondr, ale abych byl opatrný, abych nemachroval a zároveň s nemocí bojoval nebo spíše usnadnil boj svému tělu.

Třetí východisko. Když se vrátíme zpět do Desatera a když toto je posledním přikázáním, jakýmsi koncem úsečky, je třeba se podívat na začátek pomyslné úsečky a to je první přikázání, které zní: „*Nebudeš mít jiného Boha mimo mě.*“ Někdy jsem měl z Bible pocit, že mě neustále vede k boji proti sama sobě. Hlavní je nehřešit, pracovat na své dokonalosti, spytovat se, jak moc jsem dokonalý. Jenže tak to není. Nejde především o to, něco nedělat, něčemu odolat, proti něčemu se vymezit, ale někoho následovat, být někým uchvácen, pro někoho žít a to určuje vše další. Asi nemusím říkat, kdo je ten někdo. Na jiných místech Písma je rozvedení co to znamená mít Boha na prvním místě. Je to shrnuto ve slovech *milovat budeš Pána Boha svého*. Jinými slovy jsi to, co nebo koho miluješ (zde se vracíme k první lekci). Bez lásky k Bohu a Božím věcem se nejen Desatero, ale celé křesťanství stává dřinou a dopředu prohranou bitvou.

Na závěr slovo, které kdysi napsal Augustin. „*Přiveďte mi zamilovaného, ten pochopí, o čem hovořím. Přiveďte mi toužícího, hladového, přiveďte mi člověka, který na této poušti žízní a touží po prameni věčné země. Takového člověka mi přiveďte – ten mi porozumí. Pokud mám ale mluvit k člověku chladnému, pak vůbec nepochopí, co se mu snažím říct.*“ Přál bych nám, abychom byli přitahováni Boží láskou, tím, co můžeme, co v Kristu máme.

Zároveň tato láska se promítá do mého vztahu k druhým. Tedy proměna nekončí u proměny, ale jde dál, jde k druhým lidem. Pointa je, aby proměnění lidé sloužili dalším.

Závěr: A tak můžeme Bohu vyznat, že jsou oblasti, které nezvládáme a vydat mu je. Zároveň si přiznat, že jsme nevléčitelně nemocní a prožít naději, že Bůh navzdory tomu s námi jedná a chce nás měnit a že máme nástroje, skrze které nás Bůh může měnit. Důvodem pak je, abychom jako proměňovaní lidé mohli sloužit dalším.

Otázky:

Co tě na výkladu nejvíce zaujalo a jak to souvisí s tvým životem?

Proč je toto přikázání jedno z klíčových? V jakém smyslu?

Prožíváš někdy „pavlovsko - hurvíkovské“: Což o to, já si poručím, jenže já se neposlechnu. Jak s tím pracuješ?

Jak toto přikázání souvisí s proměnou srdce? Vidíš u sebe nějaké změny od doby, co jsi uvěřil? Za poslední rok?

Projdi si pozorně tři navrhovaná východiska a ke každému si udělej poznámku, co vnímáš jako aplikovatelné. Pak se o tom sdílej s ostatními

Je něco, co bys chtěl na základě tohoto studia změnit?